

13.8.2018

לכבוד
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21
המשנה לנשיאת בית העליון
כב' השופט חנן מלצר

נכבדי,

הנידון : השפעה על בחירות באמצעות הרשתות החברתיות

אני חוקרת ומרצה בתחום פוליטיקה של המידע בבית הספר לתקשורת ובבית הספר לממשל במרכז הבינתחומי הרצליה, מכהנת כנשיאת איגוד האינטרנט הישראלי וחברה בוועדה הציבורית לבחינת חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, בראשות נשיאת בית המשפט העליון (בדימוס), דורית ביניש.

נוכח חשש ממשי שאני רואה בפגיעה בטוהר הבחירות והטיית הבוחרים, אני פונה אליך – הן בתוקף תפקידי האמורים והן מתוקף מחויבותי הציבורית והמחקרית לנושא שמירת הדמוקרטיה במרחב הרשתות החברתיות.

הבחירות בארה"ב ב-2016, כמו גם באנגליה, גרמניה וצרפת ב-2017, הראו כי ישנה פעילות הולכת וגוברת ברשתות החברתיות של בעלי עניין שונים (מדינות זרות, פוליטיקאים, מנהלי קמפיין וכד'). הללו, משתמשים בטכנולוגיות מתקדמות על מנת לשנות את התנהגות ותפיסות הבוחרים, לייצר שיח מאורגן ובלתי אותנטי, להשפיע על דעת הקהל בצורה לא הוגנת, ובכך להשפיע על תוצאות הבחירות באמצעים לא הולמים.

כך למשל, הכינה סוכנות הביון האמריקאית (ה-CIA) דוח, שתיאר בפירוט את ההתערבות הרוסית ברשתות החברתיות בתקופת הבחירות לנשיאות בארה"ב. התערבות זו נעשתה באמצעות מימון פרסומות כוזבות, שימוש בפרופילים מזויפים, בבוטים והפצת מידע כוזב (Fake News) או מגמתי באופן ויראלי. כן יוזכר, את פרשת קיימברידג' אנליטיקה, החברה שפעלה להטות את השיח ברשתות החברתיות ולשנות את דפוסי ההצבעה של אזרחים מפולחים בשיטות מניפולטיביות.

בעקבות ביקורת גוברת, תאגידי הענק (פייסבוק, גוגל, יוטיוב, טוויטר וכד') החלו לנקוט באמצעים שונים על מנת למזער את הפגיעה בטוהר הבחירות. כך למשל, פייסבוק הסירה כ- 583 מיליון חשבונות מזויפים, וטוויטר הסירה 70 מיליון חשבונות מזויפים השנה. פעילות חשובה שפייסבוק החלה לאחרונה, היא מתן גישה לארכיון של מודעות פוליטיות-ממומנות והפעלת תהליך אימות בעת רכישת מודעות פוליטיות-ממומנות. יש לשים לב, כי פעולות אלה מתקיימות, בשלב זה, בארה"ב ובשפה האנגלית בלבד. תאגידי הענק הללו שולטים בזרימות המידע בפלטפורמות שלהן, ולטעמי הם לא יכולים להתחמק מאחריותם לעזור לשמור על מערכת בחירות נקיה גם במדינות נוספות.

הבחירות האחרונות במקסיקו, הביאו לראשונה לשיתוף פעולה של פייסבוק עם גוף המנהל בחירות ואחראי על אסדרה של הבחירות מחוץ לארה"ב (נציבות הבחירות העצמאית של מקסיקו). שיתוף פעולה זה התמקד בחשבונות מזויפים, התחזות לפוליטיקאים ולמועמדים ואף לפעילות מזוייפת, שניסתה להשפיע על הוויראליות של הפרסום הכוזב.

להערכתנו, גם בישראל מתקיימים ניסיונות חיצוניים ופנימיים להפעיל מניפולציות ולהשפיע על השיח הציבורי וטוהר הבחירות. ניסיונות אלו יתגברו ויהפכו למתוחכמים יותר לקראת הבחירות המתקרבות בישראל. החשש ממניפולציה על הבוחרים אינו נעצר במועמדים או מנהלי קמפיין ישראלים. ניתן לראות ניסיונות של מדינות זרות ותאגידי ענק להשפיע על מדיניות של מדינות אחרות ואף להטות בחירות. ניסיונות אלו עלולים לפגוע פגיעה אנושה באמון הציבור בדמוקרטיה הישראלית ובסדרי השלטון בישראל.

מאחר והצעת החוק שהוצעה על ידי ועדת ביניש לתיקון חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 נמצאת כעת בהכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, ומתוך הנחה כי הבחירות לכנסת תערכנה בשנה הקרובה, מצאתי לנכון לבקש מכבודו להוביל דיון ציבורי בנושא, בשיתוף בעלי העניין הרלוונטיים (לדוג' נציגים מהחברה אזרחית, פלטפורמות של רשתות חברתיות, חברות שמפתחות טכנולוגיות לזיהוי דיסאינפורמציה, נציגי מפלגות, ומקבלי החלטות). דיון זה יניח בפניך, בתור האמון על ניהול הבחירות ושמירה על טוהרן, תשתית עובדתית רחבה הכוללת את מרחב הפתרונות והאפשרויות, יעודד תהליכי שקיפות על ידי הפלטפורמות גם במרחב הישראלי, ויזרז שיתופי פעולה.

אשמח להיפגש עם כבודו ולספק עוד מידע ונתונים בנושא, מתוך מטרה לסייע ביצירת מרחב הוגן בבחירות הקרובות.

בברכה

פרופ' קרין נהון

העתקים:
מנכ"לית ועדת הבחירות, עו"ד אורלי עדס
היועץ המשפטי של ועדת הבחירות, עו"ד דין ליבנה
ראש מערך הסייבר הלאומי, מר יגאל אונא
נשיאת בית המשפט העליון בדימוס, השופטת דורית ביניש